VÕRU VALLA Teataja

Nr 9 (139) November 2018

Abivallavanem tänab Lapi MT AS-i. Foto: Aigar Nagel, Võrumaa Teataja

Tunnustati Võru maakonna aasta ettevõtjaid 2018

24. septembril 2018 valis Võru maakonna aasta ettevõtjate tunnustamise hindamiskomisjon välja tunnustatud ettevõtjad. Konkursile esitati tunnustamiseks 11 kandidaati ja hindamine viidi läbi esitatud kandidaatide vahel. Aunimetuste andmist korraldava SA Võrumaa Arenduskeskuse juhi Tiit Tootsi sõnul ei olnud valiku tegemine sugugi lihtne, sest kõik esitatud ettevõtjad väärivad tunnustust, kuna nende panus ja olulisus Võru maakonna ettevõtluskeskkonnale on olnud väga suur. Tegemist oli avatud konkursiga, millele võib iga füüsiline ja juriidiline isik esitada kandidaate. Aunimetuse pälvisid järgmised ettevõtted (Võru vallas tegutsevad ettevõtted märgitud punasega):

Võru maakonna aasta suurettevõte 2018 – Combilink OÜ

Võru maakonna aasta väikeettevõte 2018 – aktsiaselts Lapi MT

Võru maakonna aasta mikroettevõte 2018 – OÜ HK Puhastus

Võru maakonna aasta startija 2018 – Forega Logistics OÜ

Võru maakonna aasta tööandja 2018 – aktsiaselts Värska Sanatoorium

Võru maakonna aasta ettevõtja 2018 - Andri Needo

Tunnustamisele esitati ja Võrumaa Arenduskeskuse tänukirjad said veel järgmised ettevõtted:

- *aktsiaselts Värska Vesi;*
- *OÜ VIP-Mööbel;*
- *LAT Agro OÜ;*
- *Elopärl OÜ.*

Autasude ning Võrumaa Arenduskeskuse tänukirjade üleandmine toimus 4. oktoobril 2018 Võrumaa Toidukeskuses ettevõtjate pidulikul tunnustusüritusel.

IVI MARTENS
SA Võrumaa Arenduskeskuse ettevõtluskonsultant

VÕRUMAA ARENDUSKESKUS

Baltic Care projekt

Parksepa Keskkool liitus 2017. aasta sügisel ülemaailmse LifeLink koostöövõrgustiku Baltic Care projektiga, mida juhib Rootsi Sigtuna Internaatkooli (Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket) õpetaja Anna Johansson. Avakonverents toimuski Rootsis 2017. aasta septembris. Projektiga liitus kokku 16 kooli – Eestist, Lätist, Leedust ja Rootsist, igast riigist neli. Lisaks meie koolile liitus Eestist Tallinna Kadrioru Saksa Gümnaasium, Lagedi Põhikool ja Kohila Gümnaasium. Projekti põhieesmärk on innustada noori tegutsema jätkusuutliku arengu nimel. Globaalsete keskkonnaprobleemide vähendamiseks ei ole ühest lahendust. Seetõttu on ka projektis teemadevalik lai ja pakutakse erinevaid ideid ning võimalusi kohalikul tasandil oluliste küsimustega tegelemiseks. Projekti raames tegelesid koolid mitmesuguste, just neid huvitavate jätkusuutliku arenguga seotud teemadega.

Kui rahuldamata on inimese enda vajadused, on ka väga raske teisi aidata. Seetõttu on projekti teemadevalikus esmaseks hoolimine iseendast (*care for myself*). Endaga rahul olles on võimalik aidata ka teisi (*care for others*). Teineteist toetav ja mõistev kogukond on võimeline tegelema ka oma elukeskkonna probleemidega (*care for nature*).

19.-20. oktoobril 2018 toimus projekti lõpukonverents Lätis, Ratniekis. Parksepa Keskkooli esindasid Liisbeth Mäeots ja Keiu Kinna 12B klassist ja õpetaja Heidi Kukk. Osalevad koolid olid projekti kokkuvõtteks teinud videod koolis toimunud tegevustest. Selgus, et ka nii lähedastes naaberriikides ja isegi riigisiseselt erinevates piirkondades asuvates koolides märgatakse erinevaid probleeme ning ka lahendusteks on mitu võimalust. Nii leidsid Kadrioru Saksa Gümnaasiumi õpilased võimalusi bioloogilise mitmekesisuse suurendamiseks kooli aias Tallinna kesklinnas, Lagedi koolis selgitati aga projekti käigus plastikpudelitesse villitud vee kasutamise miinuskülgi ja innustati selle asemel kraanivett tarbima. Leedu koolid keskendusid põhiliselt jäätmete sorteerimisele.

Parksepa kooli 11B klassi sotsiaalsuuna noored hindasid oma koolis oluliseks teineteisest hoolimist ja nii sai valitud tegevuseks *care for others* valdkonnast kiusamise ennetamise programm. Otsustavaks sai see teema just sellepärast, et erivajadustele keskenduvaid koole pannakse kinni ja need õpilased suunatakse tavakoolidesse. Valitud teemal viidi kooli 7.-12. klassi õpilaste hulgas läbi küsitlus, kus uuriti, kui paljud õpilased on tundnud end kiusatuna. Sarnaselt Eesti statistikale on ka meie kooli õpilastest tundnud ennast mingil määral kiusatuna ligi pooled. Ennetustööna käis koolis oma projekti tutvustamas „Suurim julgus“. Kooli sotsiaalpedagoog tegeleb 1.-2. klassi õpilastega: väikestes gruppides korraldatakse erinevaid rollimänge ja arutatakse, kuidas erinevaid olukordi lahendada. Gümnaasiumi lõpuklassi külastas politseinik, kes rääkis suhtevägivallast. Positiivne on see, et koolis alustas 2018. aasta septembrist tööd ka koolipsühholoog. Parksepa Keskkool soovib jätkata Baltic Care projektis ning kutsub üles ka teisi koole projektiga liituma.

Keiu Kinna, Heidi Kukk, Lars Rydén (projekti üks eestvedajatest) ja Liisbeth Mäeots. Foto: Erakogu

HEIDI KUKK
Parksepa Keskkooli õpetaja

lk 2 maakonnas *lk 3 volikogus, vallavalitsuses ja allasutustes* *lk 4 haridus* *lk 6 reisid* *lk 7 raamatukogud* *lk 8 vana pilt jutustab loo rehepeksulistest*

Külm ilm ja vesi

Külm tuleb niikuinii ja õige aeg on meenutada, et veevärkide kaitsmisega ennetate külmakahjusid. Kui põuane suvi jättis paljud erakaevud veeta, siis külm lõhub torusid ja põhjustab kõigele lisaks materiaalset kahju. Õnneks on olemas Eesti Vee-ettevõtete Liit, kes tuletab meelde lihtsaid tõdesid kahjude ärahoidmiseks:

- *Kui lahkute pikemaks ajaks suvekodust, tühjendage torustik, veeboiler, veemahutid ja WC-pott! Veetustage veearvesti. Kõige kindlama tulemuse tagab kompressori kasutamine surveõhu tekitamiseks, aga asja ajab ära ka rattapump või hea kopsumaht.*
- *Katke väljas asuva puurkaevu kaas ja torustiku trass. Miks mitte kasutada selleks langenud puulehti, kuhjates need vaaluna trassile ja kaevukaanele. Katmisel olge eriti hoolikas toru sisenemisel hoone vundamendi juures, sest katmist vajab ka vundament, mis on heaks külmajuhiks toruni (juhul kui see jääb katmata). Kui teil on talve edenedes õnne ja maad katab juba lumi, siis ärge jätke juhust kasutamata ning kuhjake lund, mis on hea külma isolaator.*
- *Käige hoolika pilguga üle kogu veevärk. Soojustage käepäraste vahenditega kõik külmaõrnad kohad: aknad, uksed ja vundament. Ventilatsiooniavad hoidke võimalusel lahti, sest niiskus vähendab soojapidavust. Eriti karmi pakase puhul tuleb muidugi kõik avaused sulgeda.*
- *Eriti hoolikas tuleb olla veemõõdusõlmega, kus temperatuur ei tohi langeda alla +2 kraadi. Kaevukaas tuleb soojustada. Selleks sobib näiteks 100 mm penoplast. Lahenduseks on ka küttekeha paigaldamine veemõõdusõlme. Kui veearvesti klaas on purunenud ja arvesti lekib, on kahju tekkinud. Kindlasti teavitage sellest oma vee-ettevõtet. Arvestamata jäänud vesi ja lekked tekitavad kahju rahakotile.*
- *Kui pakane paugub ja rahu ei saa, jätke ööseks veekraan nirisema. Vee liikumine torustikus takistab külmumist. Pidage siiski meeles, et see on vaid lühiajaline abinõu ja võib suurendada veearvet ja lihtsalt raiskab vett.*
- *Kui külmalainele järgneb soojalaine, ärge kaotage valvsust. Just sel ajal on torude külmakartlikkus kõige suurem. Temperatuuride vahest tekkiv kondensatsioonivesi on ülihea külmajuht.*
- *Kui torud siiski külmusid, ärge riskige lahtise leegiga sulatamist! Sellele võib järgneda veel suurem kahju tulega. Abi saamiseks tuleb pöörduda kas oma vee-ettevõtte või torutööde teenust pakkuva eraettevõtte poole. Teadlikumad ja vastutustundlikumad omanikud kasutavad plasttorude lahti sulatamiseks spetsiaalset aurutit. Metalltorude jaoks on olemas elektrilised seadmed.*
- *Kui plaanis on torustikku rajada, siis teadke: toru tuleb paigaldada allapoole maapinna külmumise piiri, mis sõltuvalt pinnasest on 1,5-1,9 m. Sel juhul ärge jätke paigaldamata küttekaablit või torukoorikut. Eelistada plasttoru, mis on külmakindlam. Konsulteerige spetsialistiga!*

Eesti Vee-ettevõtete Liit (EVEL) on 1995. aastal loodud üleriigiline ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kaudu teenust osutavate vee-ettevõtjate ja sama tegevusalaga seotud teiste ettevõtjate vabatahtlik ühendus. Liidus on 45 vee-ettevõtet ja 25 veealaga seotud ettevõtet.

VAHUR TARKMEES
EVEL-i tegevjuht

Lõuna-Eesti Haigla terviseuudised

Südame taaskäivitamise päeval ehk 16. oktoobril toimus üleeuroopaline ühisüritus "Sinu käed päästavad elu". Lõuna-Eesti Haigla tublid kiirabitöötajad viisid läbi elustamisõpet Väimela Kutsehariduskeskuses ja Võru Linnavalitsuses. Paar päeva hiljem, 18. oktoobril külastas haiglat Tartu Ülikooli Kliinikumi uus juhatus. Kohtumisel tutvuti Meegomäel asuva haiglaga, arutati tulevikusuundi ja koostöövõimalusi. Lisaks sõlmiti kokkulepe panustada ühiselt haiglate arengukavade valmimisse.

AVE ABEL
Lõuna-Eesti Haigla kommunikatsioonijuht

TÜ Kliinikumi juhatus külas Lõuna-Eesti Haigla kolleegidel.

Elustamisvõtteid õpetamas. Fotod: Lõuna-Eesti Haigla pildiarhiiv

KredEx-ilt Võrumaa ettevõtjatele

Eesti ettevõtted on kindlustanud end täna enam kui 5000 kõikjal maailmas tegutseva äripartneri vastu, et ennetada võimalikke kahjusid, mida võivad tuua näiteks maksmata jäänud arved. Miks ja kuidas ka Võrumaa ettevõtted järjest enam selliselt oma riske maandavad, selgitab KredEx Krediidikindlustuse juhatuse liige Mariko Rukholm.

Kuigi väiksemate ja alustavate eksportijate jaoks on oma tehingute või kogu äri kindlustamine üsna uus ja võõras teema, kasutavad kogenud eksportijad oma välispartnerite makseriskide kindlustamise võimalust Rukholmi sõnul juba aastaid. ***"Üha rohkem ettevõtteid soovib nii Eestis kui ka välisturgudel ambitsioonikamalt oma äri kasvatada, aga samas teha seda turvaliselt - nii et ootamatused tehingut ei nurjaks või laekumata arved ettevõtte majanduslikku seisu ei kahjustaks,"*** selgitab Rukholm kindlustajate kasvu tagamaad.

Neli kontrollküsimust

Rukholmi sõnul oleks ka Võrumaa ettevõttel vaja oma äripartneritega seotud riskide ennetamiseks mõelda enda jaoks alati läbi neli peamist küsimust, mis aitavad otsustada, kas äritehingu kindlustamine on vajalik. ***"Esiteks peaks tegema selgeks, kui suur on ühe tehingu võimalik mõju kogu ettevõtte tegevusele. Kui suur tasumata arve või ühe kliendi ootamatu pankrott võivad ettevõtet tõsiselt raputada? Kas selleks summaks on 1000, 10 000 või 100 000 eurot? Võttes suuremaid riske kui hinnatud taluvusepiir, tasub mõelda kindlustamisele. Teiseks tasuks lähtuda sellest, kui pikka tähtaega klient soovib. Sageli on välisturul tavaks pikemad maksetähtajad kui koduriigis - 60, 90 ja isegi kuni 120 päeva pikkused maksetähtajad, mis meie ettevõtetes ebakindlust tekitavad, kuna puudub kindlustunne raha kättesaamise osas sellise pika perioodi jooksul. Mida pikem maksetähtaeg, seda suurem võimalus, et selle aja jooksul välispartneri maksevõimega midagi juhtub."***

Kolmandaks soovitab Rukholm mõelda sihtturu poliitilisele ja majanduslikule olukorrale. ***"Näiteks poliitiline risk eksporditurul võib tähendada seda, et kaupade eest tasumisele kuuluva summa kättesaamine võib osutuda keerukamaks - olgu siis valuutapiirangute või hoopis sõja tõttu."***

Samuti soovitab Rukholm uurida eelnevalt äripartneri tausta. ***"Kui müüja teab, et tema äripartneril on varem makseraskusi olnud, siis on see kindlasti üks esimesi ohumärke, mida tasuks arvestada,"*** paneb Rukholm südamele ka neile ettevõtetele, kes oma tehinguid kindlustada ei plaani.

Millal ei ole kindlustusest abi?

Üheks vale-arusaamaks on Rukholmi sõnul see, et oma äri saab kindlustada ka siis, kui mingi probleem on juba aset leidnud või kehv olukord teada - näiteks äripartner hilineb maksetega või on koos kaubaga ootamatult ära kadunud ja arve maksmata jätnud. ***"Nii nagu ei saa kindlustada juba põlevat maja, nii pole ka ettevõttel kindlustusest abi siis, kui kahjud juba peaaegu käes,"*** selgitab Rukholm ja viitab, et kindlustus tuleb sõlmida enne tehingute tegemist.

Samuti ei pruugi kindlustusest abi olla, kui müüja ei ole ise käitunud vastavalt kokkulepitule - näiteks on saatnud kliendile defektidega kauba ja jätnud puudused kõrvaldamata. ***"Just selle pärast on väga oluline, millised tingimused müügilepingus kokku lepitakse,"*** rõhutab Rukholm ja lisab, et üldiselt saavad kõik ettevõtted, kes teistele ettevõtetele maksetähtaega pakuvad, oma riske teadlikult tegutsedes maandada ja ennetada. ***"Üha enam ettevõtteid teeb selle valiku. Kui veel eelmisel aastal olid ettevõtted kindlustanud oma käivet kokku 271 miljoni euro eest, siis tänavu samal ajal juba 353 miljoni euro eest ehk ligi kolmandiku võrra enam,"*** kirjeldab Rukholm KredEx Krediidikindlustuse käesoleva aasta esimese poole tulemusi.

HELENA MARIPUU
KredEx Krediidikindlustuse infojuht

Mariko Rukholm. Foto: KredEx

Südame taaskäivitamise päeval toimunud rahvatervise aktsiooni selgitavad kommentaarid Terviseameti kodulehel www.terviseamet.ee/info/uudised:

"Meedikud annavad huvilistele ülevaate nii äkksurma olemusest, abi kutsumisest ja kiirabi võimekusest, südamemassaažist kui elustamisseadme AED kasutamisest. Mannekeeni abil mängitakse läbi tüüpiline äkksurma situatsioon, mille lahendamise etappide hulka kuuluvad äkksurma tuvastamine, kiirabi kutsumine ja esmane elustamiseks vajalik tegevus. Taolisi koolitusi on Eestis egiidi „Sinu käed päästavad elu" all tehtud 2013. aastast, meedikud osalevad aktsioonis töövälisel ajal vabatahtlikena. 16. oktoober on päev, mille jooksul paljudes riikides juhitakse tähelepanu südame äkksurma puhusele kõrvalseisjate antavale esmaabile. Eestis sureb igal aastal südame äkksurma tõttu alla tuhande ning Euroopas ligi pool miljonit inimest. Haiglaväliste äkksurmade elustamisstatistika näitab, et Eestis tehakse enne kiirabi saabumist elustamisvõtteid 35% juhtudel, ellu jääb iga kümnes abivajaja. Riikides, kus elanikkonna koolitamisele pööratakse süstemaatilist tähelepanu, rakendatakse südame elustamisvõtteid enne professionaalse abi saabumist 70% juhtudel ning ellu jääb iga viies abivajaja."

Oktoober: volikogu ja vallavalitsus

Teisipäeval, 9. oktoobril toimus Võru Vallavolikogu istung Brüsselis. Istungi otseülekannet sai jälgida Võru valla Facebook'i lehe vahendusel ka vallamaja saalist. Volikogu tutvus Võru valla 2018. aasta eelarve täitmisega I-III kvartalil ning muuhulgas otsustas:

- *garanteerida Keskkonnainvesteeringute Keskus SA-le Võru valla tänavavalgustuse taristu renoveerimise projekti omaosalus summas kuni 190 000 eurot;*
- *kinnitada Võrumaa Arenduskeskus SA-le Võru maakonna ühise jäätmekorralduse põhimõtted;*
- *anda sihtasutusele Vastseliina Piiskopilinnus laenu projekti „Novum Castrum - keskaja teemapark" tegevuskulude katmiseks summas kuni 75 000 eurot.*

Võru Vallavalitsuse istungitel arutati peamiselt ehitus-, arendus-, hanke-, keskkonna-, majandus-, maa-, sotsiaal-, haridus-, noorsootöö- ja kultuuriteemadel. **Võru Vallavalitsuse meeskond**:

- *tähistas 1. oktoobril uue riikliku tähtpäevana omavalitsuspäeva;*
- *sai täiendõpet kohaliku omavalitsuse seaduse seminaril, rahvastikuregistri seminaril, haldusmenetluse koolitusel;*
- *osales riikliku huvitegevuse ja huvihariduse tegevuskava infopäeval, haridusfestivalil, kultuurikonverentsil, Täiskasvanud Õppija Nädala üritustel;*
- *korraldas valla MTÜ-de ümarlauda;*
- *kohtus kooli direktoritega ning kultuurijuhtidega;*
- *korraldas koostöös Võru linna ja Võrumaa Pensionäride Ühinguga eakate päeva "Hoolimine, headus, armastus";*
- *õnnitles Lasva ja Parksepa lasteaedasid sünnipäeva puhul;*
- *osales haridusasutuste hoolekogu koosolekutel;*
- *tutvustas Osula Põhikooli 8. ja 9. klasside õpilastele vallamaja ning valla toimimise põhimõtteid;*
- *arutas aktiivsete noortega noortevolikogu teemadel.*

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist

Noortele ja kultuurile pühendunud

Gertu Viiask. Foto: Kati Märdimäe

Minu nimi on Gertu Viiask. Olen viie lapse ema, naine, ettevõtja, tudeng ning seda kõike teen suure pühendumuse ja armastusega. Õpin teist aastat TÜ Viljandi kultuuriakadeemias huvi- ja loovtööõpetaja eriala, oktoobrist töötan Puiga kultuuri- ja noorsootööjuhina.

Mulle meeldib midagi päriselt ära teha, lapsed ja kogukond, inimesed minu ümber on mulle väga olulised. Tajun hästi inimeste probleeme, muresid ning püüan leida lahendusi. Tunnen vajadust arendada ja muuta aktiivsemaks kogukonna elu ning kaasata täiskasvanuid ja noori erinevatesse ühistegevustesse. Lähima aja eesmärgiks on rohkem tundma õppida kogukonna elanikke ja meie piirkonna noori. Luua rohkem võimalusi kogukonna elanikele ja piirkonna noortele vaba aja veetmiseks ja sisustamiseks. Mul on hea meel, et meie piirkonnas on päris palju tublisid ja ettevõtlikke inimesi. Olen ise väga aktiivne ja koostöövalmis, lüües kaasa erinevates projektides ja vabatahtlikus töös. Leian alati võimaluse probleemide lahendamiseks. Minu jaoks ei ole raske vajadusel abi küsida. Olen hea suhtleja, mistõttu arvangi, et takistused on selleks, et neid ületada.

GERTU VIIASK
Puiga kultuuri- ja noorsootööjuht

Komi folklooriansambel Puigal

Oktoobri keskel avati Põlva maakonnas soome-ugri rahvastele ning keeltele pühendatud hõimupäevade kontserdinädal, mis rikastas mitmeid kooliperesid uute teadmistega hõimukultuuride kohta. Nimelt külastas mitmeid piirkonna koole komi folklooriansambel Sipertas, kes on pärit Komi vabariigist Kotkerosi rajoonist.

Ansambel andis 16. oktoobri lõunal toreda kontserdi ka Puiga Põhikoolis. Kauged külalised olid kooli palavalt oodatud. Kooli huvijuht ja klassijuhataja Merike Lipp võttis külalised ühes kooliperega lahkelt vastu ning neid kostitati enne esinemist maitsva lõunasöögi ning kooli meenetega. Seejärel andis Sipertas kooliperele pooletunnise kontserdi, mille käigus tutvuti nende kaunite rahvalaulude- ja tantsudega.

Tagasiside külaliste esinemise kohta oli väga soe – kooliperele meeldis väga ning nende esinemine lõppes palava aplausiga. Üheskoos imetleti ka komide kauneid rahvariideid. Esinejad kaasasid ka õpilasi oma esinemisprogrammi, korraldades neile paar vahvat mängu.

Folklooransambli nimi Sipertas tähendab nende keeles metsapojengi. Seda kaunist lille võib näha vaid haruharva muusikute kodumetsades kasvamas. Sipertase liikmete jaoks on pärimuskultuur haruldane ning hoidmist vajav. Nõnda vahendabki ansambel kuulajale edasi komi pärimuskultuuri – iidseid rituaale, kombeid, laule, lugusid ja püüab seda teha võimalikult ehedal moel. ***"Sipertase liikmete emakeeleks on komi keel ja nad suhtlevad igapäevaselt komi keeles,"*** rääkis hõimupäevade Põlvamaa koordinaator Kati Taal. Ta lisas, et ansambli liikmete puhul on tegu tõeliste oma kultuuri ja rahvuse patriootidega.

Hõimupäevade olemusest

Oktoobrikuu jooksul tähistatakse hõimupäevi üle terve Eesti, eesmärgiga teha kultuuri- ja hariduskoostööd Eesti, Soome ja Ungari vahel. Teiste sugulasrahvaste tutvustamine aitab seeläbi tugevdada ka omaenda rahvuslikku enesemääratlust. Viimastel aastatel on põhifookus seatud Venemaa soome-ugri väikerahvaste moraalsele toetamisele, selleks, et nende rahvuslik pärand venestamise ja üleilmastumise tingimustes jätkuvalt püsima jääks.

GERTU VIIASK
Puiga kultuuri- ja noorsootööjuht

Kauged külalised. Foto: Puiga Põhikool

Meister veoautokrossis

Veoautokrossiga hakkasin tegelema pärast sõjaväge aastal 2000. Vanameister Avo Pilve auto oli jäänud uut sõitjat ootama ning tekkis võimalus seda kasutada. Mõned aastad sellega sõidetud, tahtsin endale päris oma auto ehitada. Tänu isa Jaanile ja mootorimeister Kalju Silmusele saigi esimene auto valmis ja krossisõitmine hoo üles. Seega, tänaseks olen krossiga tegelenud vähemal ja rohkemal määral 18 aastat. Aastatel, mil sõitis täishooaja vend Mikk, olin mehhaaniku rollis ja tegin vahel kaasa vaid mõne üksiku sõidu. Aja jooksul sai meil ka teine auto valmis ja võistlesime mõned hooajad koos vennaga.

Üks suurimaid pingutusi veoautokrossi juures on auto krossiks ettevalmistamine ning kogu võistluse vältel auto korrashoidmine. Meie tiimil on korraga võistlemas kolm autot. Tihti on juhtunud, et üks neist läheb võistluste ajal katki ja vaja näiteks mootorit vahetada. See on suur töö, mis on lühikese aja jooksul vajab ärategemist. Meiega koos tegutseb suur ja vägev seltskond suurepäraseid mehaanikuid, kelle abita me arvatavasti nii kaugele jõudnud ei oleks. Sõitmine, head tulemused ja toetav sõpruskond on krossi juures suurim rõõm.

Minu tulevikuplaan on krossiga edasi tegeleda – kas rajal või raja ääres mehaanikuna, seda näitavad esimesed sõidud kevadel. Kiivrit kindlasti niipea veel nurka ei viska!

MAIT MÄESAAR
Eesti meister veoautokrossis

Mait Mäesaar, 2018. aasta Eesti meister veoautokrossis. Foto: Erakogu

Parksepa kooli sünnipäevatordid

Parksepa Keskkool tähistas 15. oktoobril sünnipäeva. Sel aastal kandis sünnipäev ilusat numbrit – 143. Meeleolu lõi kooli puhkpilliorkester ja külas oli Võru noortekeskus, kes sisustas vahetunde.

Meil on välja kujunenud ilus traditsioon, et klassid valmistavad antud pidupäevaks koolile tordi, mille pärast üheskoos ära söövad. Enne veel kui söömiseks läheb, vaatab lisaks kõikidele huvilistele tordid üle auväärt žürii, kelle õpilasesindus valinud on. Sedakorda kuulusid žüriisse raamatukoguhoidja Ruth Toots, sekretär Kaidi Oja ja haridustehnoloog Jaana Kõvatu. Hindamine koosneb kahest voorust, millest ühes hinnatakse väljanägemist ja teises maitset. Degusteerimisvoorus kaetakse žüriiliikmetel silmad.

Kõige maitsvamad tordid valiti välja neljas vanuserühmas. Žürii maitsemeeltele olid seekord lemmikud 1a ja 1b klass, 5. klass, 8a ja 12a klass. Kiitus kõikidele tordimeistritele! Kel tortide väljanägemise kohta rohkem huvi, saab neid vaadata kooli Facebook'i lehelt.

AIRI PÜTSEP
Parksepa Keskkooli huvijuht

1b klassi tort. Foto: Airi Pütsep

Kvaliteedimärk

Ettevõtlik kool

Kääpa ja Osula kool koos valla esindusega tunnustamisel. Foto: Erakogu

Haridusfestival 2018 toimus sel aastal 18. oktoobril Paide Muusika- ja Teatrimajas. Meie haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Siiri Konksi ja haridusspetsialist Ülle Tillmann said Võru valla esindajatena kaasa elada pidulikele hetketele, mil Kääpa Põhikoolile ning Osula Põhikoolile anti üle Ettevõtliku Kooli baastaseme kvaliteedimärk. Selleni jõudmiseks pidid koolide meeskonnad läbima ettevõtliku õppe standardit tutvustavaid täienduskoolitusi ning ühe õppeaasta jooksul konkreetseid tegevusi rakendama. Nüüd saavad nad edasi liikuda hõbetasemele ning soovi korral ka kuldtasemele. Programmi "Ettevõtlik kool" tegevusi koordineerib SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus.

Kääpa Põhikooli õppeaasta toimetusi ning värsket tiitlt kommenteerib kooli õppe- ja arendusjuht Silva Stepanova: ***"Sel sügisel on Kääpa koolis toimunud erinevad ja huvitavad õppetööga seotud tegevused ning õppetööd toetavad tegevused. On käidud erinevatel õppekäikudel, alustati erinevate huviringidega, korraldati ühismatk. Kooli külastasid külalisesinejad. Kõik need tegevused on pikaajaliste traditsioonidega ja samas meie koolielus tavalised igapäevategevused, mida ootavad nii õpilased kui ka õpetajad. Tänu õpilaste õpihuvile ja õpetajate töökusele on jõutud samm sammult koostöös kogu kooliperega uude etappi ja oleme saavutanud midagi sellist, mida me kooliperega ühiselt väärime. Selleks on haridusprogrammi „Ettevõtlik kool" baastaseme saavutamine. Baastaseme saavutamine ei tulnud lihtsalt, vaid meie ühiste ehk kogu koolipere jõupingutustega, mida toetas Võrumaa Arenduskeskus ja Võru Vallavalitsus. Nüüd on aga meil ees uus etapp, tuleb hoida baastaset või astuda kolme aasta pärast juba samm kõrgemale. Oleme tänulikud Võru Vallavalitsuse ja Võrumaa Arenduskeskuse esindusele, kes meid heade sõnade ja väikese kingitusega meeles pidasid!"***

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist

Ettevõtlik Kool on koondnimetuseks põnevale ja kaasavale õppimise metoodikale ja ühtlasi programm, mis toob koolidesse ja lasteaedadesse rohkem iseseisvat ja ettevõtlikku hoiakut, arendab lastes otsustusvõimet ja ärgitab tegutsemishimu. Ettevõtlikus Koolis on õpetajate ülesandeks kaasata lapsi kõigisse arenguetappidesse ja -protsessidesse nii, et initsiatiiv ja õppimislust lähtuksid õpilastest endist. Ettevõtliku Kooli metoodika alusel tegutsevates haridusasutustes on kümnekonna aasta jooksul märgatud laste kiiremat iseseisvumist, suuremat huvi uute teemade vastu, õpilaste poolset kriitilise eneseanalüüsi võimekuse suurenemist ning erakordselt tugevat usalduslikku suhet pedagoogide ning õpilaste vahel. Tunnid on loovad, täis õppimisrõõmu ning tulemuslikud ka seetõttu, et lapsed saavad sageli ise valida, mida õppida ja kuidas etteantud teemale läheneda. Ettevõtliku Kooli õpetajad hoiduvad kuivast praktikast, mida ei suudeta ilmestada päriseluliste tegevuste ja haaravate praktiliste näidetega. Ettevõtliku Kooli võrgustik on laienenud igasse Eesti maakonda, kus kohalikul tasandil koordineerivad programmi maakondlikud arenduskeskused (MAK). Ettevõtliku kooli põhimõtete järgi töötab ligi 100 kooli ja lasteaeda üle Eesti, kokku üle 25 000 õpilase. Tihedasse koostöösse on haaratud ka lapsevanemad ja kogukonnad.

Allikas: www.evkool.ee/ettevotlik-kool

Igati õnnestunud koostöö

Veidi enam kui kaks aastat tagasi alustasid Võrumaa vallad koostööprojektiga, mille eesmärk oli laiendada noorsootöös osalemise võimalusi ja noorte kaasatust piirkondlikul tasandil. Nimetatud tegevussuuna raames läbisid Võrumaa omavalitsused SA Archimedes Noorteagentuuri korraldatud arenguprogrammi, mida rahastati Euroopa Sotsiaalfondi tegevusest „Noorsootöötajate koolituste arendamine". Koolitusprogramm aitas analüüsida piirkonnas olemasolevaid noorsootöö võimalusi, noorte vajadusi ning soove.

Tegevuste kaardistamiseks ning elluviimiseks jaotusid toonased vallad kolme koostöögruppi. Noorte soovidest ja vajadustest lähtuvalt püstitati piirkondlikud noorsootöövaldkonna arengueesmärgid ning koostati kaheaastased tegevuskavad nende eesmärkide saavutamiseks. Käesolevas artiklis tutvustame kahe koostöögrupi saavutusi.

Koostöögrupp Võrumaa II

Koostöögrupi moodustasid 2016. aastal Vastseliina, Võru, Lasva, Misso ja Meremäe vald, kelle välja töötatud 2-aastase (oktoobrist 2016 oktoobrini 2018) programmi kogumaksumus oli 111 672 eurot. Peamiste tegevustena arendati piirkondades juba olemasolevaid tegevusi ja loodi juurde uusi noortele mõeldud teenuseid, et seeläbi noorte noorsootöös osalemise võimalusi laiendada. Kahe aasta jooksul korraldati noortele töötubasid, väljasõite ja kohtumisi. Noored said projektikirjutamise oskusi (ideest konkreetsete lahenduste väljapakkumiseni) läbi „Arvamusliidrite programmi". Noorteprojektide käigus korraldati väljasõite, üritusi ja huviringe. Rõhku pandi 18-aastaste ja vanemate võimaluste laiendamisele ning klubilistele tegevustele. Toimusid noortekohtumised, erinevad töötoad ning löödi kaasa talgupäevadel. Programmi raames avati noortekeskused ühel nädalavahetuse päeval, et kaugemal õppijatel oleks samuti võimalus noortekeskuse teenuseid kasutada. Mitmed noored said võimaluse käia kodukohast kaugemal trennis. Missos said noored tehnikahuvilised võimaluse käed õliseks teha ja autode hingeelu õppida.

Uutmoodi ajad. Foto: Sirle Muiste

Lääne-Võrumaa koostöögrupp

Koostöögruppi kuulusid endine Sõmerpalu, Antsla ja Urvaste vald, kelle välja pakutud programmi eesmärk oli "Meie piirkonnas elavad positiivse mõtlemisega ning eakohaliste oskustega algatusvõimelised ja vastutustundlikud kogukonna liikmed", maksumusega kahe aasta peale 69 199 eurot. Esimese alaeesmärgina sooviti toetada noorte eneseteadlikkust ning sisemise potentsiaali avastamist. Selleks kutsuti ellu meediaring, juhindusring, loodus- ja täppisteadustering ning praktilised töötoad kunstiliseks eneseväljenduseks. Teine alaeesmärk oli arendada sotsiaalseid oskusi läbi noorte omavahelise koostöö soodustamise. Teenusena avati Sõmerpalus nootekeskus, võeti tööle osalise koormusega administraator. Projekti käigus selgus, et noorte huvi keskust külastada on isegi suurem. Täna saame rõõmustada, et keskus on lahti juba oluliselt kauem ning teenuse rahastamise on üle võtnud Võru vald. Kolmanda alaeesmärgina sooviti avardada noorte maailmapilti teemal, kuidas kujuneda aktiivseks kogukonnaliikmeks. Selle saavutamiseks toimusid inspiratsiooniseminarid ning rahvusvahelisi noorsootöövõimalusi tutvustavad kohtumisõhtud. Neljandaks alaeesmärgiks oli noorte ettevõtlikkuse toetamine. Esimesel aastal toimus ettevõtlusklubi, mis oli suunatud peamiselt põhikooli kolmandale astmele ja arendas noorte ettevõtllikkust ning ettevõtlusalast oskusteavet. Teisel aastal toimus "Osta endale töökoht" projekt, mille raames oli 16-aastasel või vanemal noorel võimalus teha tasustatud tööproovipäevi erinevates ettevõtetes.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

entk
Eesti Noorsootöö Keskus

Haridus- ja Teadusministeerium

Tegevusi rahastatati haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine" kirjeldatud tegevuste raames. Täname kõiki noori, kes tegevustest ja koolitustest osa võtsid, samuti häid koostööpartnereid. Kindlasti jätkub erinevate piirkondade tihe koostöö tulevikus.

SIRLE MUISTE
Võru Vallavalitsuse noorsootööspetsialist

Haridusfestival läbi õpilase silmade

Paide Muusika- ja Teatrimajas toimunud „Ettevõtliku kooli" Haridusfestivali fookus oli õppijakesksel lähenemisel ning noorte ettevõtlikuse arendamisel. Selle ürituse päev algas registreerimisega ja nimesildi tegemisega. Peale seda koguneti suurde saali, kus rääkis päevajuht Urmo Reitav sellest, mis tegevused päeva jooksul toimuvad ning seejärel vaatasime videotervitust Kaja Kallaselt. Järgmisena rääkis Yoko Alender, kes jagas oma vaatenurka ettevõtlikust õpetamisest ja õppimisest. Sellele järgnes lõuna koolijuhtidele ja õpilastele. Peale seda hakkasid tegutsema koolijuhtidele ja õpetajatele mõeldud töötoad. Noortele oli mõeldud eraldi ala, kus oma lugu jutustas Daniel Levi Viinalass, kes oli tulnud kohale koos oma bändiga, et rääkimise vahele mõni lugu teha. Nendele tegevustele järgnes suures saalis edulugude konkurss. Edulugude konkursil oli nominente viiest erinevast kategooriast. Nendeks kategooriateks olid: „Ettevõtlik lasteaed"; „Heategu kogukonnale"; „Põnevaim tund"; „Parim koostöö partneriga" ja „Noorte/laste algatus". Nende kategooriate võitjad selgusid publiku ja žürii kombineeritud häälte tulemusena. Peale edulugude konkursi jagati välja „Ettevõtliku kooli" standardeid. Teiste koolide hulgas sai ka Kääpa Põhikool „Ettevõtliku kooli" baastaseme. Päeva lõpetuseks said kõik sellel üritusel osalenud inimesed torti ning sellega oligi läbi selle aastane „Ettevõtliku kooli" Haridusfestival.

Nimesilte tegemas. Foto: Silva Stepanova

ROMER RAAMAT
Kääpa Põhikooli 8. klassi õpilane

Poola: nii sarnane, nii erinev

Päikselise septembrikuu keskel otsustas seltskond piiriveerelasi (MTÜ Piiriveere Liider liikmed ja sidusrühmaliikmed) sõita bussiga läbi Baltimaade tutvuma Poola LEADER tegevusgruppidega ja sealsete objektidega. Kuna terve Poola külastamiseks puudus vajalik ajaressurss, siis keskendusime peamiselt Ida-Poolale. Reisiseltskonda ootas ees kuuepäevane bussireis.

Esimese päeva hilisõhtuks jõudsime Kiermusy puhkekompleksi, mis asub Tykocinis Bialystocki lähedal. Kiermusy on vaikne maakoht, kus väikesed külateed siuglevad korrastatud talumajade, veesilmade ja karjamaade vahel. Puhkekompleksi toad olid huvitava ja koduse sisekujundusega - justkui oleksid tulnud ööseks vanaisa-vanaema juurde, kõikjal olid perepildid ja ajastukohane mööbel. Kahtlemata väärisid uudistamist ka kõrts, muuseum ja piisonite aedik.

Järgmise päeva hommikul asutasime ennast Krakowi, kunagise Poola kuningriigi pealinna poole teele. Krakow on esimene UNESCO poolt maailma kultuuripärandi nimekirja kantud linn. Peatuse tegime Krakowi vanalinnas. Euroopa kauneimaks peetud turuplats, Rynek Glowny oli täis vilgast sagimist. Elevust tekitas meis, reisisellides ka muusika ja laulu saatel mööda linna keskväljakut liikuv nunnade ja munkade rongkäik. See oli ootamatu ja nii teistmoodi. Teistmoodi olid ka lossihooned – iga ajastu ja valitseja oli lisanud hoonetele oma detaile, nii moodustus kummaline, kirev ja mitte millelegi sarnanev kooslus. Õhtusest Krakowi vanalinnast jäi lahkuvaid külastajaid seljatagant piidlema kaljurahnul seisev elusuuruses draakon.

Uus päev tervitas meid juba Wieliczkas. Külastasime üle 700 aasta vanust Wieliczka soolakaevandust. Kaevandus varjas endas lugematul hulgal koopaid, milles peitusid kabelid, maa-alused järved, mälestused seal elanud ja töötanud inimestest ja hobustest ning lisaks oli seal üks imeline suur kirik, mida kaunistasid erinevad piiblilugusid kajastavad soolareljeefid ja soolakristallidest kroonlühtrid.

Wieliczkas kohtusime kohaliku LEADER tegevusgrupi esindajaga, kes tutvustas kohalikku Kultuuri- ja turismikeskust, mis oli rajatud ja sisustatud LEADER toetuste abil. Üheskoos tegime tiiru ka linna peal - käisime Püha Sebastiani kirikus, Wieliczka turuväljakul ning vaatasime Frantsiskaani kloostrit ja Župny lossi. Jutuajamisest kohaliku tegevusgrupi esindajaga selgus, et meie maadel on paljugi ühist, samas oleme me nii erinevad. Sarnane on rahvuste keeruline ajalugu ja eneseleidmise püüe tänases maailmas. Suurima erinevusena võib kohe nimetada Poola katoliiklikke traditsioone, mis paistavad silma igal sammul. Võrdlus sarnasuste ja erisuste osas kehtib ka LEADER tegevuse kohta – kui jätta kõrvale erinevused mastaapides (Eestis on 26 kohalikku tegevusgruppi, Poolas üle 300) siis LEADER põhimõtted ja töökorraldus on nagu meil Eestis.

Neljandat, kõige sisutihedamat päeva alustasime hommikupäikselises Sanokis, kohtudes kohaliku tegevusgrupi „Zielony Rower“, esindajaga, kes korraldas ka terve päeva programmi. Kõigepealt külastasime Myczkówis Bojko kultuuri muuseumi ja kohtusime muuseumi omanikuga, Stanisław Drozdiga, kelle erakogud moodustavad suurema osa näitustest. Nii mõnigi muuseumi eksponaat tuli külalistele oma kodust tuttav ette. Läbi kolme korruse ulatuv eksponaatide kogu oli muljetavaldav. Bojkode muuseumist viis tee meid Solinale, kus imetlesime Poola suurimat tammi ja tegime tunnise laevasõidu Solinskie järvel. Seejärel võtsime jälle bussis kohad sisse ja sõitsime Bóbrkisse, maaturismi tallu „Bazyl”. Talu peremees Andrzej Kusz oskab valmistada krepp-paberist kõige uskumatumaid lilli. Meile korraldati väike töötuba ja vast endalegi üllatuseks lahkusid tublimad meist talust käes omavalmistatud elutruu roos - elu on lill. Uherce Mineralnes sai läbi astutud Bieszczady Käsitöökoolist. 100 aastat vanas koolimajas oli Käsitöö kool asutatud alles sellel aastal. Seal oli keraamika töötuba ja kalligraafiaklass. Oli imekspandav, kui palju võib lühikese ajaga hea tahtmise korral ära teha. Enne lahkumist tegime grupipildi suure maaliga kaunistatud seina juures. Päeva programmijuhiga jäeti selleks korraks hüvasti Bieszczadzkie Drezyny Rowerowe peajaama kõrval. Sellest jaamast on saanud turismiatraktsioon tänu sinna spetsiaalselt turistide jaoks rajatud dreežiinidele. Lõpetasime pika ja huvitava päeva ühise südaöise jalutuskäiguga Zamościs.

Bieszczady Käsitöökool. Foto: Lembit Sikk

Poola programmi viimasel päeval jõudsime Sokółkasse, kus kohtusime kohaliku tegevusgrupiga „Szlak Tatarski“, külastasime väikest mošeed Bohonikis ja tegime peatuse moslemite surnuaial. Mošeed tutvustanud soliidses eas proua äratas meis oma uhke peakatte ja nõudliku tooniga aukartust. Kuid kui võõrustaja silmad kelmikalt särama lõid ja selgus tema peakatte saladus, asendus meie esmane ettevaatlikkus sooja emotsiooniga.

Jälle oli üks kohtumine jäänud seljataha ja buss hakkas iga tunniga kodule lähenema. Õhtune tee viis meie reisiseltskonna läbi talust “Stanica Kresowa”, mis asus metsapargi Poczopek Silvarium kõrval. Talus oli LEADER toetustega ehitatud külalistemaja ja hobusetall ning -aedik. Talu omanikud on ise aktiivsed LAG liikmed. Rõõmsa üllatusena selgus, et perenaine oli samal päeval sõitnud õppereisile Hiiumaale.

Viimase päeva hommik Poolas leidis meid imekauni Wigry järve ääres. Ilm oli Poola reisi ajal olnud suvine, julgemad said veel isegi Wigry järves ujumas käia. Ja oligi aeg selleks korraks Poolaga hüvasti jätta. Reis Poola pakkus uusi kogemusi, uusi tuttavaid, meeldivat seltskonda ja inspiratsiooni, millega minna vastu sügisele.

ENDLA MITT
MTÜ Piiriveere Liider

LEADER EESTI

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond: Euroopa investeeringud maapiirkondadesse

Piiriveere Liider

Ummamuudu 60+ festivalil

Ummamuudu tantsuhoos. Foto: Ain Vaher

5. ja 6. oktoobril toimus Tallinnas Salme kultuurikeskuses üheksas eakate festival, mis on viimased kolm aastat nime kandud “60+ festival“. Seekord oli festivali moto “Eesti Vabariik 100. Ela sada aastat veel, õnne sulle eluteel”. Festivaliga tähistatakse rahvusvahelist eakate päeva, mis on kalendris märgitud 1. oktoobrile. Aasta aastalt üha enam populaarsust koguva festivali korraldajad on MTÜ Inkotuba ja ajakiri 60+.

Kahe festivalipäeva jooksul pakuti meeleolukat ning harivat koosviibimist ning tunnustati seenioride elu huvitavamaks ja paremaks muutvaid ettevõtmisi. Erinevaid loenguid oli programmis kokku 32. Näiteks rääkis Ida-Tallinna Keskhaigla apteegi juhataja Ülle Helena Meren, mida peab teadma ravimitest. Loenguid käis kuulamas üle 3500 külastaja. Samuti oli oma osa laulul ja tantsul. Esines Ivo Linna ja Antti Kammiste ning ligi 40 taidluskollektiivi.

Seekord valiti konkursi korras esinema ka Pühajõe piirkonna Osula seeniorirühm Ummamuudu. Festvali esimesel päeval esineti kolmanda korruse saalis kolme tantsuga. Tantsud kuulutas välja päevajuht Eduart Toman ja tantsurühma tutvustas Merike Vaher. Eriti hästi võeti vastu võrukeelsete laulusõnadega tants “Tulõ, aga tulõ”, kus rahvas plaksutas hoogsalt terve tantsu kaasa.

Osula seeniorirühm Ummamuudu tänab Võru Vallavalitsust ja Osula külaseltsi igakülgse abi ja toetuse eest.

AIN VAHER
Osula seeniorirühma Ummamuudu liige

Kirepi lugejate reis viis Rõngu radadele

24. oktoobril sõitsid Kirepi raamatukogu aktiivsed lugejad tutvuma Rõngu Pillimuuseumiga. Rõngut mainides kerkib esmalt silme ette Rõngu kirik, mahlatooted ja kindlasti ka Rõngu Pagari saiakesed. Alates 2014. aastast tegutseb Rõngus pillimuuseum, mida vaatama sõitsimegi. Pillimuuseum asub ajaloolises kõrtsi- ja postijaamahoones, mida tuntakse Kõvera Kõrtsi nime all. Hoone olevat nime saanud, kui muistsel ajal kaks mõisahärrat vedasid kihla, et üks neist ehitab nii suure talli, mille ühest otsast teise ei näe. Mõeldud, tehtud! Tall valmiski kõverana ja teist otsa polnud tõesti näha. Selle loo rääkis meile muuseumi peremees Anti Mehine. Tõelise entusiastina on ta koondanud muuseumi seinte vahele suure osa Eesti muusikaajaloost. Väljapanek algab materjalidega Rõngu puhkpilliorkestrist. Rahvapillide lava ilmestavad erinevad kandled, jauram ja torupill. Kahjuks puudub muuseumil Teppo lõõts, samuti pole mold- ja põispilli. Saime tutvuda erinevate pillirühmadega, eraldi lavad on kujundatud 70ndate ja 80ndate muusikariistadest ja helitehnikast. Maast laeni kõrguvad riiulid kitarride, viiulite, akordionidega, samuti eri vanuses raadiote ja magnetofonidega. Kuulasime huvitavaid lugusid eksponaatide saamisloost. Näitusel on Marko Matvere, Heldur Jõgioja, Ivo Linna ja teiste tuntud muusikute pille. Ka meie reisiseltskonnal olid kaasas mõned pillid, raadiod ja magnetofonid, mille kinkisime muuseumile.

Kirjandushuvilised reisisellid ei saanud Rõngust lahkuda ilma, et oleksime meenutanud Ernst Enno eluteed ja loomingut. Möödus ju Rõngu lähedal kirjaniku lapsepõlv. Kauni luuletuse „Rändaja õhtulaul” saatel alustasime koduteed.

TUULI EKSIN
Kirepi raamatukogu direktor

95!

Vana-Vastseliina raamatukogu asutati 1923. aastal Tsäpsi Rahvaraamatukogu Seltsi poolt. Järgmine nimi ja asukoht oli raamatukogul Illi. Vana-Vastseliinas, aastatel 1979-1989 Vahtseliina nimega, on raamatukogu tegutsenud kõige pikemalt - 55 aastat.

Praeguses hoones, mis on Põllumajanduspiirkondade programmi, Kultuuriministeeriumi ja Hasartmängumaksu abiga endise Vastseliina Vallavalitsuse poolt renoveeritud, asub raamatukogu 16 aastat. Raamatukogu tegevus on kirjas kroonikas ja fotoalbumites. Tublid lugejad, aktiivsed abilised väga erinevate ürituste korraldamisel on alustalad, millele on toetunud tegevus ja mis tõendab raamatukogu vajalikkust. Eesti jaoks olulised aastad, kui kogusime allkirju eesti keele kaitseks, fosforiidikaevandamise vastu, pidasime Kapera kooli taastamise ja oma valda tagasisaamise plaane, olid huvitavad. Lugejad tõid kodust näitusele vanu ajakirju ja raamatuid. 1995. aastal moodustasime Vana-Vastseliina (toona Vahtseliina) Raamatukogu Seltsi, kokkusaamiskoht raamatukogus. Meie plaane saatis edu, sest me tegutsesime ühiselt. Kui Kapera koolimaja „Võidu“ sovhoosi abiga korda saime, oli sealkandiski tegutsemiskoht olemas. Seni oli Kaperas ainus kokkusaamiskoht kauplus, kus raamatukogu tänu kaupluse juhatajatele raamatuid laenutas. Kuigi rahvast on jäänud vähemaks, on Kaperas tubli ja aktiivne tuumik noortest koos tegutsevatest peredest.

Raamatukogu on ka nüüd tähtis. Siia tullakse lugema, raamatuid laenama, arvutit kasutama, aga ka lihtsalt kokku saama, uudiseid ja mõtteid jagama. Raamatukogu ja seltsi koostööna käime ekskursioonidel Eestimaa ja Läti kultuuriloolistes paikades. Raamatukogus loetakse üheskoos raamatuid ja arutletakse raamatute ja nendes esile toodud probleemide üle. Varem õppisime lastega lühinäidendeid ja esinesime. Nüüd on lasteringi tegevusteks ettelugemine, piltide joonistamine, meisterdamine, mängude mängimine. Meie lastel oli oma lugemissuvi. Annabel, Liina, Kristiina, Sandra, Nora ja Lola olid aktiivsed suvelugejad, kes said raamatukogu tänukirja. Tore on see, kui väike lugeja leiab raamatukogu fotodelt ja kroonikast oma vanemad ja vanavanemad, on see märk järjepidevusest. Raamat on iseõppimisel ja uute teadmiste saamisel asendamatu abiline. Seda võimalust ka kasutatakse. Sügiskuudel kohtutakse raamatukogus traditsioonilistel Täiskasvanud õppija nädalal, raamatukogupäevadel, Põhjamaade nädalal. Huvitavaid teemasid ja raamatuid, mille üle arutleda juba jätkub.

TIIU PIHLA
Vana-Vastseliina raamatukogu direktor

Koos kongressil

Oktoobri kolmandal nädalal toimus Rakveres Eesti Raamatukoguhoidjate XI kongress “Raamatukogu on vabadus”. Osalejaid oli 220, nende hulgas kaheksa raamatukogutöötajat Võrumaalt. Võru vallast võtsid kongressist osa Lasva, Kirepi ja Osula raamatukogude juhid. Kongressil kõneldi haldusreformi mõjust raamatukogudele. Jäi kõlama mõte, et kui ühinenud vallas puudub eelnevalt juhtraamatukogu, siis raamatukogude ühendamine tulemust ei anna.

Kultuuripärandi plokis selgus, et raamatukogud saavad panustada selle hoidmisse kogudes lugejate ja kohamälu lugusid ning kultuuripärandi digiteerimisega. Teemaplokis Raamatukogud 2030 tegid huvitava ettekande ERÜ Noorteklubi esindajad. Uute teenustena raamatukogusse tutvustati näiteks 24/7 avatud raamatukogu, kasutajapõhist e-raamatukogu jm. Tutvustati projekti – raamatud liikuma, mis viib raamatukogudevahelise laenutuse uuele tasemele. Uuenduslikke ideid raamatukogutöös tutvustasid esinejad Taanist, Norrast ja Soomest. Raamatukoguhoidjaid oli tervitama tulnud ka kultuuriminister Indrek Saar. Kongressil kõlanud ettekannetest saime häid mõtteid ja ideid oma raamatukogude ja seal pakutavate teenuste arendamiseks.

TEA KALLASTE
Lasva raamatukogu direktor

TUULI EKSIN
Kirepi raamatukogu direktor

Raamatukogude direktorid. Foto: Erakogu

Raamat elumustritest

Hiljuti kohtus Parksepa raamatukogu lugejatega Bernard Kangro kirjanduspreemia pälvinud Võru kultuurimaja Kannel juht Heiki Kelp. Ta esitles oma koduloolise sisuga raamatut „Elu ongi muinasjutt”. Enne kohtumist laenasin eksemplare teistelt maakonna raamatukogudelt, et rohkem huvilisi saaks lugeda. Huvi on suur, kuna jutustatakse Võrumaa sündmustest ja isikutest. Teoses kirjeldatu leiab aset meie lähemas ümbruses: Väisos, Sõmerpalus, Võrus. Peale legendaarsete Samuel Onno, Hendrik Juurikase, Georg ja Karl Otsa võime lugeda „lõbulind” Ratsa-Roosist ja elu hammasrataste vahele jäänud Ull-Aadust. Kodukandi rahvas tundis hästi autori vanavanemaid Ireene ja Arnold Kuruskit. Autori ema Linda Kelp on nende ridade kirjutaja armastatud õpetaja, kes töötas 1950ndatel Väimela 7-aastases Koolis, praeguses Parksepa Keskkoolis. Raamatus on tema sisukas koolikirjand traagilistest sõjasündmustest kodukülas Väisos.

Kohtumisel oli neid, kes mäletasid 1944. aasta sõjasündmusi. Mäletatakse, kuidas sõda rullis üle Võrumaa. Autor kirjeldab värvikalt 1944. aasta 14. augusti lahingut, mille käigus põles Väiso külas maha tema vanavanemate kodutalu ja hukkus vanaonu Ossi Kurusk. Kohati on tekst võrukeelne, mis teeb teose koduseks ja lähedaseks. Mõnedel tegelastel on prototüübid. Lood, mis on sündinud lapsepõlve ja noorust meenutades ja elu jälgides, lähevad südamesse.

ELVI MÄÄR
Parksepa raamatukoguhoidja

Heiki Kelp. Fotod: Maidu Jaason

Kohtumisele tulnud lugejad.

Nunnude konkurss ehk Paidra küla mihklipäev

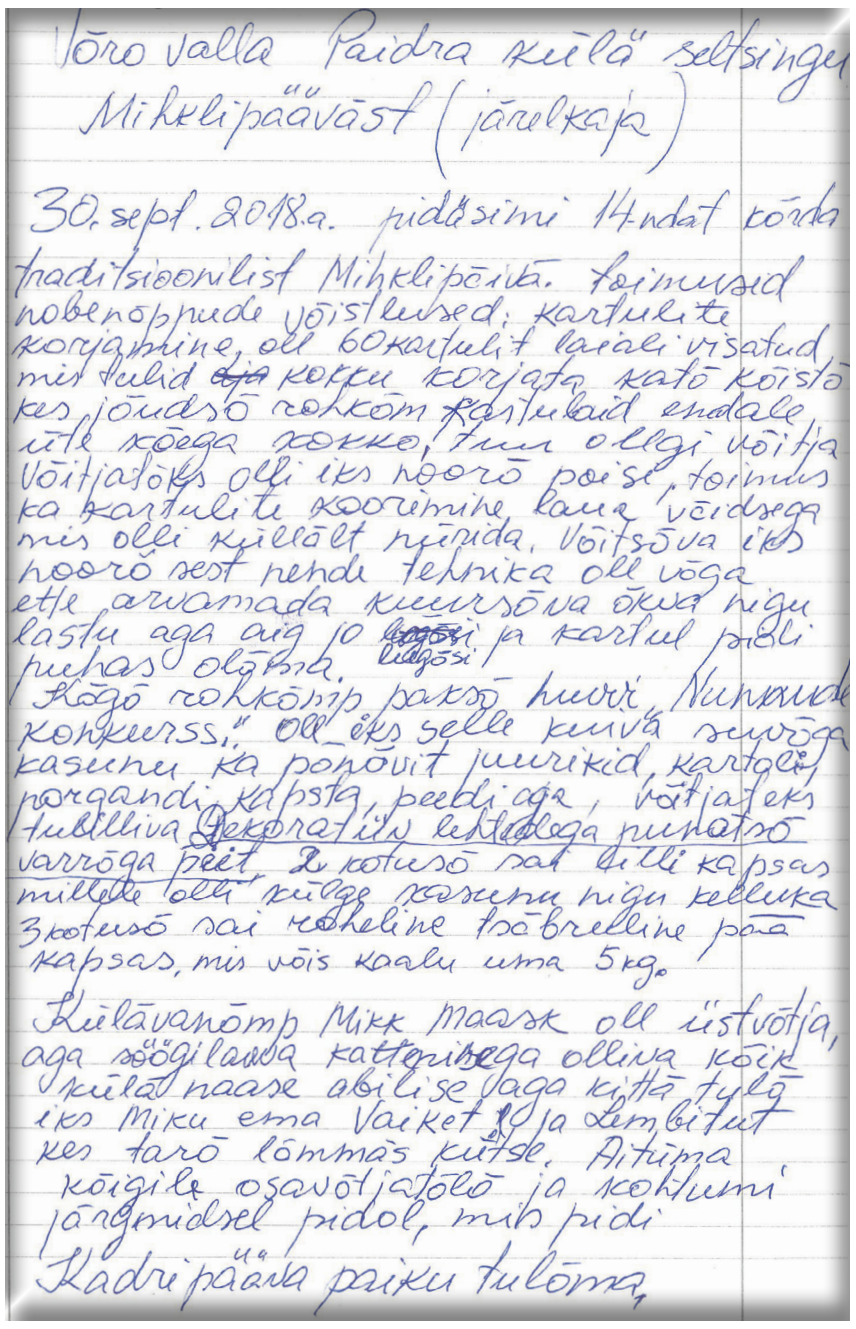

Võro valla Paidra küläseltsingu
Mihklipäävast (järelkaja)

30. sept. 2018.a. pidäsimi 14-ndat kõrda traditsioonilist Mihklipäivä. Toimusid nobenoppude võistlused: kartulite koryamine, oli 60 kartulit laiali visatud, mis tulid ~~oja~~ kokku koryata kato kõistõ kes jõudsõ rohkõm kartulaid endale üle kõega sokko, tuu ollgi võitja. Võitjatõks olli iks nooro poiss, toimus ka kartulite kooriimine kaua võidsõga mis olli küllält nõnida. Võitsõva iks nooro sest pehmõ tehnika oll võga ette arvamada kuursõva õkva nigu lastu aga aig jo ~~läksi~~ läksi ja kartul pidi puhas olõma.

Kõgõ rohkõmp paksõ huvi „Nunnude konkurss.“ Oll_eks selle kuivä suvõga kasunu ka popõvit juurikid, kartoli porgandi, kapsta, peedi aga, võitja eks tubilliva Dekoratiiv lehtedega punatsõ varrõga peet. 2 kotusõ sai tilli kapsas millele olli külgõ kasunu nigu kellukõ 3 kotusõ sai roheline sõõbrelline põõ kapsas, mis võis kaalu uma 5 kg.

Külävanõmp Mikk Maask oll üstvõtja, aga sõõgilaua kattegõ olliva kõik külä naase abilise jaga kittä tylg iks Miku ema Vaiket ja Lembitut kes tarõ lõmmäs kütse. Aitüma kõigilõ osavõtjatõlõ ja kohtumi järgmidsel pidol, mis pidi Kadripäävä paiku tulõma.

I koht peedile. Fotod: Laine Riitsaar

III koht kapsale.

Paidra külaseltsi korraldatud mihklipäeval valis erapooletu žürii välja kõige “ekstreemsemad” nunnud, mis olid huvitavad ja mida igal pool ei kohta.

LAINE RIITSAAR
Paidra küla elanik

II koht lillkapsale.

**********NALJATERA**********

Ülikoolis algab matemaatika loeng. Professor läheb tahvli juurde ja seletab: ***"Vaatleme kolme nurka: hii, ksii, psii..."*** Tudeng esimesest reast: ***"Terviseks, härra professor!"***

****

VÕRUMAA KUTSEHARIDUSKESKUS KUTSUB JÕULULAADALE

Võrumaa Kutsehariduskeskuses toimub jõululaat 13. detsembril 2018 kell 10.00–15.00. Laadale on oodatud oma toodangut müüma kooliõpilased, õpetajad, käsitöötegijad ja -huvilised, samuti väiketootjad. Kuna tänavune laat toimub juba kuuendat korda, on paljud müüjad laadakülalistele juba tuttavad ja sageli tullaksegi just kindla soovitud kauba järele.

Varasemalt on kauplejaid olnud keskmiselt poolesaja ringis. Tavaliselt pakutakse kudumeid, nahktooteid, keraamikat, käsitööküünlaid, seepe, ravimtaimi, küpsetisi, juustu, lihatooteid jms. Võrumaa Kutsehariduskeskuse õpilased on igal aastal olnud ka oma toodanguga väljas. Näiteks on tootevalikus nii puidust lõikelauad ja lusikad kui ka metallist kuusejalad ning ahjuroobid.

Igal aastal korraldab VKHK õpilasesindus heategevusliku õnneloosi. Annetused on üle antud toidupangale, koerte varjupaigale, majanduslikult raskes olukorras olevad laste peredele ja puudega inimestele. Ka sellel aastal soovitakse õnneloosi tulu annetada abivajajatele. Müügiplats laadal on tasuta. Kauplema saab registreerida tel. 785 0824, kaiu.zernand@vkhk.ee.

ORAVA RAAMATUKOGU KUTSUB KOHTUMA KIRJANIKUGA

16. novembril kell 17.00 Orava raamatukogus kohtumine kirjaniku ja kirjastaja Inga Raitariga. Kõik tulijad saavad kingiks raamatu, sest IGAÜKS LOEB!

VASTSELIINA RAHVAMAJA KUTSUB TEATRIRINGIDESSE

Lapsed ja noored on oodatud teatriringi, mille proovid toimuvad esmaspäeviti ja neljapäeviti kell 14.45–16.15. Ringi juhendab Alice Kirsipuu, rahvamaja kunstiline juht.

1. novembril alustas ka rahvateater, kuhu on oodatud teatrihuvilised vanuses 16–104. Lisainfo: 521 2527.

KULTUURIMAJA KANNEL KUTSUB TALVEFESTIVALILE

Ootame Teid 6-8. detsemberil Võru Kultuurimajja Kannel, kus kolmel päeval on rohkelt tegevust nii suurtele kui väikestele.

- *Talvefestivalil saate vaadata uut seiklusrikast laste jõulufilm „Eia jõulud Tondikakul". See lugu räägib kümneaastasest Eiast, kelle seiklused võtavad ootamatu pöörde, kui linnatüdruk viiakse talvevaheajaks ürgse loodusega salapärasesse Lõuna-Eesti tallu.*
- *Need, kes armastavad mürtsu ja pauku, saavad osa võtta talveakadeemiast, kus näete AHHAA teadusteatrit „Päkapiku jõulueksam". Kas teate, millised oskused ja teadmised peavad ühel päris päkapikul olema? Iga päkapikk oskab kinke võimalikult tihedalt pakkida, ta tunneb lume saladusi, oskab piiluda maagilisest mullist lapsi. Lõpuks oskab ta ilutulestikku teha ning raketimootoriga ära lennata. Päkapikud lubasid etendused igale eale sobivaks võluda!*
- *Vana aja toas räägitakse eestlaste uskumustest ja kommetest jõulukuul. Kuulete toredaid lugusid, saab mängida ja meisterdada.*
- *Suures meistrikojas võite kaheksas töötoas valmistada endale kingitusi, kuuseehteid, jõulukaunistusi. Väikestele meisterdajatele lihtsamad tööd, edasijõudnud harrastajatele osavust nõudvamad tööd!*
- *Laupäeval, 8.detsembril kell 12 ootame sõpruskondi osalema kuuseehtimise konkursil. Kell 14 jõuab kohale Jõuluvana, kes parimatele kingitusi jagab. Registreerimine: ulle.voitka@vorukannel.ee.*

Talvefestivali pilet 8 €. Eraldi ostes kinopilet 3€ (kollektiivi puhul), Töötoad, vana aja tuba, talveakadeemia 6€. Perepilet 25€. Sülelapsed tasuta. Info: www.vorukannel.ee.

Paremate suhete nimel

Hea lehelugeja, tuletame meelde, et Lasva külas on inimestel võimalik leppida kokku aegu kohtumiseks hingehoidjaga. MTÜ Hingetugi hingehoidjad on valmis soovijaga kohtuma EELK Pindi kogudusemajas (kutsutakse ka vanaks leerimajaks).

Mis on hingehoid? Ilmselt on meie hulgas palju inimesi, kes pole sellisest erialast kuulnudki. Küllap aga ollakse midagi kuulnud sõjaväe-, vangla- ja politseikaplanaadist. Tegemist on osaga tööst, mida tehakse inimese kui terviku nõustamiseks ja hoidmiseks. Kõige üldisemalt öeldes on hingehoiu eesmärk aidata inimesel senisest paremini luua ja hoida teda rahuldavaid suhteid. Usklike inimeste puhul lisandub siia suhe inimese ja Jumala ning inimese ja koguduse vahel.

Hingehoid on universaalne – hingehoidja tegeleb kõigi vanusegruppidega arvestades erinevas vanuses inimeste eripärade ja tervisliku olukorraga, samuti on hingehoidja valmis toetama igas vanuses surijat ja tema lähedasi. Eelkõige tähendabki hingehoid inimesele tema olukorras toeks olemist ja seda konkreetsest inimesest ja tema tõekspidamistest lähtuvalt. Sõjaväe-, vangla- ja politseisüsteemis töötavad kaplanid on ordineeritud (ametisse pühitsetud) vaimulikud. Haiglate, hooldekodude ja muude keskuste juures tegutsevad hingehoidjad ei pruugi olla ordineeritud vaimulikud, küll aga peab neil olema teoloogiline haridus ja erialane ettevalmistus hingehoiutööks. Usulised teemad tulevad hingehoidlikel vestlustel jutuks siis, kui hingehoidja juurde tulija need teemaks võtab – pakutav abi on mõeldud kõigile, sõltumata kellegi usulistest vaadetest või nende puudumisest.

Oleme valmis tulema ka kohapeale, kuhu vaja – see on vaid kokkuleppe küsimus. Saame korraldada vestlusringe või pakkuda individuaalse vestluse võimalust. Oleme avatud ja loodame jõuda just õigete abivajajateni. Rohkem infot saab: MTÜ Hingetugi, hingehoidjad Tuuli Võsa ja Veelika Jõgi, 5662 2949, hingetugi@gmail.com. Koduleht on hetkel loomisel, kuid oleme olemas Facebook´i keskkonnas (MTÜ Hingetugi). Kes leiab võimalust meid annetusega toetada, võtame tänuga vastu iga summa: EE347700771001933829. Soojust südamesse!

TUULI VÕSA
hingehoidja

HEA SÕNA

Kortermaja Kosel soovib avaldada tänu valla arendusspetsialist Kertu Künnapuule, kes aitas trepikotta organiseerida liikumist hõlbustava käsipuu.

OKTOOBRIS REGISTREERITI VÕRU VALLAS 9 SÜNDI

PALJU ÕNNE UUTELE VALLAKODANIKELE

Loora, Sten Markus, Liisi-Ly, Stefan,
Kiara Arabella, Melisandre, Dersy, Kätriin, Margreet

SÜDAMLIKUD ÕNNESOOVID!

70
VÄRDI ERIK
ILME REBANE
GUSTAV SOIDLA
ILME VÕRO
VALLY KIKAS
ASTRID LINDE
ASTA-MAIRE RAUDSEPP

75
MAIMU HAVAKATS
MART MAJAS
MILVI TOIMRA
TOIVO KÄLVIÄINEN
REET LÕIV
HEINO KESKKÜLA
ULJANA SIKK

80
ARVO KUDDU
LEIDA KARTSEPP
HELE KIRI
MAIMU UDRAS
LEIDA TOROP

85
ERIKA HIRV
ARVED TRUIJA
OSSIP ROSKRUT
LAINE HIIDE
ADO TAMMEMÄGI

90
ÕIE-ERIKA PALLAV

91
VIKTOR JAAKSON
EHA NOOL
LAINE TOOTS

94
MAIMU NUKK
EVI KRAAK
HILDA INGVER

98
HILJA PIIRIMÄGI

102
MILDA JUHKAM

Nüüd juubelipäeval
me ühisel meelel
Sul soovime kõike,
mis üllas ja hea.
Nii tervist kui õnne
Su tegude teele,
veel kaua me kõigiga
sammu Sa pea!

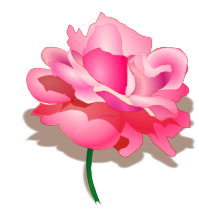

NB! Kui Te ei soovi järgmisel kuul õnnitluste rubriigis enda nime näha, teatage sellest 782 1576 või anne.trumm@voruvald.ee.

Südamlik kaastunne oktoobrikuus lahkunute lähedastele!

Aleksandra Novoselskaja
28.03.1916-01.10.2018

Enn Timmo
20.08.1936-07.10.2018

Hele Kulikova
09.08.1959-08.10.2018

Lepo Koger
09.03.1936-01.10.2018

Viivi Kuljus
19.03.1930-11.10.2018

Kalmer Juks
08.08.1963-11.10.2018

Malle Hussar
13.01.1927-14.10.2018

Sirje Kuslapuu
15.11.1950-16.10.2018

Hele Vagul
15.05.1957-24.10.2018

Eha Kalde
11.09.1933-25.10.2018

Miralda Varend
07.12.1933-31.10.2018

Rehepeksutalgulised Haamaste küla Make talus. Foto: Jaan Varik/Võrumaa muuseumi kogudest, VK F 731:1

VANA PILT JUTUSTAB: Rehepeksulised

Rehepeks 1930. aasta sügisel Kärgula valla Haamaste küla Make talus on selleks korraks lõpule jõudnud. Juba on rehepeksugarnituur traktori taha kinnitatud, et sõita järgmisesse külla.

Enne teeleasumist pani Võru linna päevapiltnik Jaan Varik (kes aegsasti kohale palutud) oma pildikasti valmis, et teha üheskoos veel üks päevapilt ajaloo tarbeks. Kõik talgulised jäidki pildile oma igapäevastes tööriietes, rõõmsa ja väärika hoiakuga. Talguliste seas on ka naabrikülast Leiso Augusti poeg Arnold Matteus, kes nüüd suur asjamees linnas – ta peab juba aastaid Tartu linnarhitekti ametit, kuid pole maatööd mitte unustanud. Arnold on end pildile seadnud traktoristi kõrvale, paremale.

Suuremad tööd tehti vanasti talus ikka talgute korras, nii oli ka rehepeksuga. Talgutele tuldi kõikidest küla taludest, ka naaberküladest, sest üheskoos laabus töö jõudsasti. Kui järjekordne talgutöö jõudis lõpule, oli kõigil hea meel – nii peremehel kui talgulistel. Uudsevili selleks korraks salvedes ning järelikult polnud tuleval talvel nälga karta.

AGO RUUS
rubriigi toimetaja
agoruus@gmail.com, 505 6691

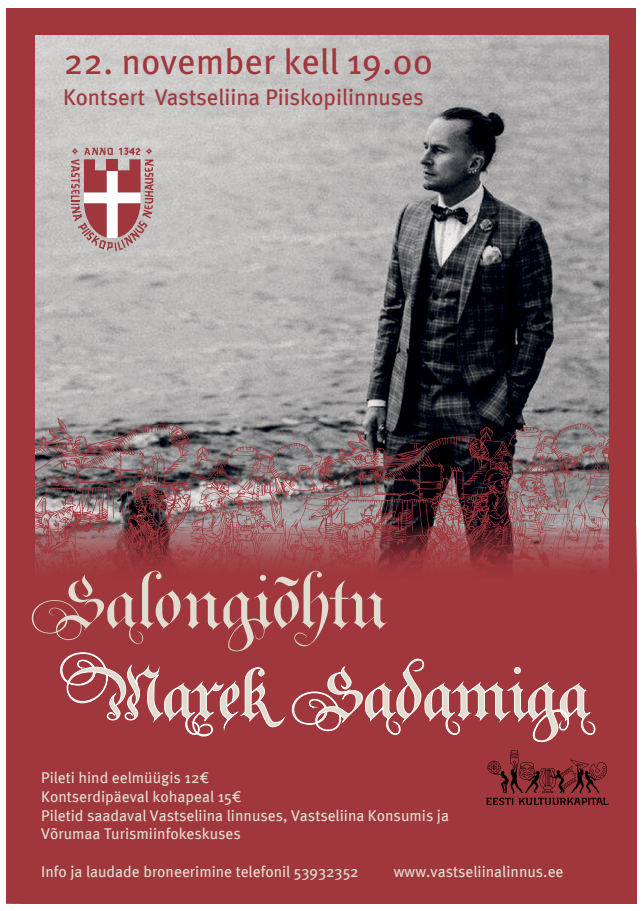

Digiõhtu on tasuta, aga vajab eelregistreerimist: goo.gl/Az5NZy. Lisainfo: hille@tsenter.ee, tel 5302 5373.

Vahtsõliina kihelkonna mustrid tänapäeva keraamikas

Käsitöö Kodu MTÜ viib läbi LEADER ühisprojekti koos Vastseliina Käsitööühinguga.

09.2018-12.2018 kogume kokku võimalikult palju Vahtsõliina kihelkonna mustreid.
01.2019-06.2019 ja 09.2019-12.2019 toimuvad keraamika koolitused Loosi mõisa käsitöötoas 2 korda kuus laupäeviti, kus valmistame lauanõusid ja nõude peal kasutame kogutud mustreid. Juhendajad: Helemall Maask, Triin Pruul ja Varje Kuusik.
01.2020-06.2020 ja 09.2020-12.2020 toimuvad keraamika koolitused Loosi mõisa käsitöötoas 2 korda kuus laupäeviti, kus valmistame lauanõusid ja nõude peal kasutame kogutud mustreid. Juhendajad: Meelis Krigul, Triin Pruul ja Varje Kuusik.
01.2021-06.2021 näituse korraldamine Vana-Võromaa Kultuurikojas.

Ootame projektis kaasa lööma! Palun anna enda huvist märku telefonil 515 3878 Varje Kuusik või varjee@gmail.com

LEADER EESTI · VõrumaaPartnerluskogu

Võru Vallavalitsusest
Vallamaja asub aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru linn.
Ametnike vastuvõtuajad tööpäeviti kl 8.00–12.00 ja 13.00–16.30.
Telefon: 785 1242. E-post: vald@voruvald.ee.
Koduleht: www.voruvald.ee. Facebook: www.fb.com/voruvald.

Võru Valla Teatajast
Lehte koostab, toimetab ja küljendab Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist Lisanna Elm (telefonid 786 8800, 5345 0975). Järgmine leht saabub postkasti detsembri keskpaigaks. **Artikleid järgmisesse lehte ootame 25. novembriks**: lisanna@voruvald.ee. Tiraaž: 4200 eksemplari. Trükk: Kroonpress AS, Tartu. Kohaletoimetamine: Omniva.